

EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 8. 11. 2017
COM(2017) 660 final

2017/0294 (COD)

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

**ktorou sa mení smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so
zemným plynom**

(Text s významom pre EHP)

{SWD(2017) 368 final}

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Vytvorenie integrovaného trhu s plynom je základným kameňom projektu EÚ na vytvorenie energetickej únie. Vnútrotrh s plynom sa považuje za dobre fungujúci, keď je umožnený voľný tok plynu medzi členskými štátmi tam, kde je to najviac potrebné a za primeranú cenu. Fungujúci trh s plynom je predpokladom na zvýšenie bezpečnosti dodávok plynu v Únii. Vzhľadom na to, že plyn sa prepravuje najmä prostredníctvom plynovodov, prepojenie plynárenských sietí medzi členskými štátmi a nediskriminačný prístup k týmto sieťam sú základom efektívneho fungovania trhu. Je takisto nevyhnutným predpokladom na dodávky plynu v núdzových situáciách medzi členskými štátmi, ako aj so susednými tretími krajinami. EÚ je vo veľkej miere závislá od dovozu plynu z tretích krajín a je v najlepšom záujme EÚ a odberateľov plynu zabezpečiť čo najväčšiu transparentnosť a konkurencieschopnosť aj na plynovodoch z týchto krajín.

Hoci sa právne predpisy EÚ vo všeobecnosti uplatňujú v pobrežných vodách a vo výhradnej hospodárskej zóne členských štátov EÚ, v smernici 2009/73/ES¹ (ďalej len „smernica o plyne“) sa výslovne nestanovuje právny rámec pre plynovody do tretích krajín a z nich. V dôsledku toho sa po právnej analýze dospelo k záveru, že pravidlá uplatniteľné na prepravné plynovody spájajúce dva alebo viaceré členské štáty, ktoré patria do rozsahu vymedzenia „prepojenia“, sa na takéto plynovody vstupujúce do EÚ nevzťahujú. Existuje však prax uplatňovania základných zásad regulačného rámca stanoveného v smernici o plyne vo vzťahu k tretím krajinám, najmä prostredníctvom medzinárodných dohôd týkajúcich sa plynovodov vstupujúcich do Európskej únie. Usudzuje sa, že legislatívne opatrenia sú naďalej potrebné na to, aby sa jasne a koherentne vymedzil a konkretizoval regulačný rámec uplatniteľný na všetky plynovody do tretích krajín a z nich.

S navrhovanými zmenami sa smernica o plyne v plnom rozsahu (ako aj súvisiace právne akty, ako je nariadenie o plyne, sieťové predpisy a usmernenia, pokiaľ sa v týchto aktoch neustanovuje inak) stanú uplatniteľnými na plynovody do tretích krajín a z nich vrátane existujúcich a budúcich plynovodov až po hranice, po ktoré siaha právomoc EÚ. Patria sem príslušné ustanovenia o prístupe tretích strán, regulácii sadzieb, oddelení vlastníctva a transparentnosti. Umožní takisto novým plynovodom do tretích krajín a z nich požiadať o výnimku z uvedených pravidiel podľa článku 36 smernice o plyne. Pokiaľ ide o existujúce plynovody, ktoré nepatria do pôsobnosti článku 36, členské štáty budú môcť udeliť odchýlky z uplatňovania hlavných ustanovení smernice za predpokladu, že by odchýlka neohrozila hospodársku súťaž, účinné fungovanie trhu alebo bezpečnosť dodávok v Únii.

Plynovody do tretích krajín a z nich by preto podliehali aspoň dvom rozdielnym regulačným rámcom. Ak to bude mať za následok právne zložité situácie, vhodným nástrojom na zabezpečenie koherentného regulačného rámca pre celé plynovody bude v mnohých prípadoch medzinárodná dohoda s dotknutou treťou krajinou alebo tretími krajinami. Ak takáto dohoda, výnimka pre novú infraštruktúru alebo odchýlka pre infraštruktúru, ktorá už je v prevádzke, neexistuje, môže byť plynovod prevádzkovaný iba v súlade s požiadavkami smernice 2009/73/ES v rámci právomoci EÚ.

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94.

- **Konzistentnosť s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky**

Týmto návrhom sa predpisy, ktoré sa v súčasnosti uplatňujú na vnútorné plynovody EÚ, vzťahujú aj na plynovody do tretích krajín a z nich. Ako taký je v súlade s existujúcimi ustanoveniami v tejto oblasti politiky. Dodatočné vysvetlenia sú zahrnuté tam, kde je to potrebné, aby sa zohľadnili osobitné požiadavky vo vzťahu k tretím krajinám.

- **Konzistentnosť s ostatnými politikami Únie**

Cieľom návrhu je vykonať kľúčové ciele energetickej únie vymedzené v rámcovej stratégii odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy, najmä v oblasti energetickej bezpečnosti (keďže jednou z kľúčových hnacích síl energetickej bezpečnosti je dokončenie vnútorného trhu s energiou).

2. PRÁVNÝ ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Právnym základom navrhovaného opatrenia je článok 194 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), ktorým sa konsolidovali a ujasnili právomoci EÚ v oblasti energetiky. Podľa článku 194 ZFEÚ je hlavným cieľom energetickej politiky EÚ: zabezpečiť fungovanie trhu v oblasti energetiky; zabezpečiť bezpečnosť dodávok energie v Únii; presadzovať energetickú efektívnosť, úsporu a vývoj nových a obnoviteľných zdrojov energie a podporovať prepojenie energetických sietí.

Návrh zároveň vychádza z komplexného súboru legislatívnych aktov, ktoré boli prijaté a aktualizované za posledných dvadsať rokov. V záujme vytvorenia vnútorného trhu s energiou EÚ prijala v období rokov 1996 – 2009 tri nadväzujúce legislatívne balíky s hlavným cieľom integrovať a liberalizovať vnútroštátne trhy s plynom a elektrinou. V tejto súvislosti by súčasný návrh zabezpečil, aby nedochádzalo k diskriminácii medzi prevádzkovateľmi plynovodov do EÚ a z nich a ostatnými účastníkmi trhu, na ktorých sa plne uplatňuje smernica o plyne, napríklad prevádzkovateľmi plynovodov spájajúcich rôzne členské štáty alebo prevádzkovateľmi prepravných sietí v rámci členských štátov.

Súčasný návrh by sa mal považovať aj za súčasť stáleho úsilia o zabezpečenie integrácie a efektívneho fungovania európskych trhov s plynom.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Navrhované zmeny v smernici o plyne sú potrebné na dosiahnutie účelu integrovaného trhu EÚ s plynom a na základe roztrieštených vnútroštátnych pravidiel ich nemožno rovnako účinne dosiahnuť na vnútroštátnej úrovni. Ukázalo sa, že izolované vnútroštátne prístupy viedli k omeškaniam vo vykonávaní pravidiel vnútorného trhu s energiou a k suboptimálnym a nekompatibilným regulačným opatreniam, zbytočnému zdvojovaniu zásahov a oneskorenej náprave trhových nedostatkov². Okrem toho majú plynovody do tretích krajín a z nich vo väčšine prípadov objem, ktorý môže ovplyvniť vnútorný trh s plynom a bezpečnosť dodávok vo viacerých členských štátoch.

² Ako je podrobne uvedené v hodnotení prepracovaných legislatívnych aktov v rámci iniciatívy koncepcie trhu s elektrinou [návrhy Komisie COM(2016) 864 final].

- **Proporcionalita**

Navrhovaná zmena je orientovaná výlučne na to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie potrebného pokroku v budovaní vnútorného trhu, pričom sa členským štátom, národným regulačným orgánom a národným aktérom ponechávajú príslušné právomoci a zodpovednosti. Zahŕňa možnosť odchýlok pre existujúcu infraštruktúru (t. j. plynovody do tretích krajín a z nich, ktoré boli dokončené pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice), aby sa zohľadnili už zavedené zložité právne štruktúry, ktoré si môžu vyžadovať prístup založený na konkrétnych prípadoch, za predpokladu, že by odchýlka neohrozila hospodársku súťaž, účinné fungovanie trhu alebo bezpečnosť dodávok v Únii.

- **Výber nástroja**

Návrhom sa mení smernica o plyne, ktorá je kľúčovým prvkom tretieho energetického balíka. Výber pozmeňujúceho aktu odráža obmedzený charakter súčasného návrhu.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ EX POST, KONZULTÁCIÍ SO ZAJINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

- **Hodnotenia *ex post*/kontroly vhodnosti existujúcich právnych predpisov**

Obsah súčasného návrhu sa obmedzuje na objasnenie v oblasti, v ktorej sa odlišuje uplatniteľné právo Únie (alebo jeho nedostatok) a aplikovaná prax. Návrh vychádza zo zavedenej praxe. S cieľom zohľadniť existujúce situácie vzniknuté v dôsledku chýbajúcich explicitných pravidiel v rámci súčasného rámca však členské štáty majú možnosť stanoviť odchýlky pre existujúcu prevádzkovú infraštruktúru. Vzhľadom na uvedené sa usudzuje, že zmena smernice o plyne sa môže uskutočniť bez samostatného hodnotiaceho procesu.

- **Posúdenie vplyvu**

Súčasná iniciatíva si nevyžaduje podrobné posúdenie vplyvu, keďže navrhované zmeny odrážajú prax uplatňovania základných zásad regulačného rámca stanoveného v smernici o plyne vo vzťahu k tretím krajinám. Dôkazom toho je najmä skutočnosť, že tieto zásady sa odzrkadľujú vo viacerých medzinárodných dohodách medzi členskými štátmi a tretími krajinami alebo medzi EÚ a tretími krajinami a že sa dôsledne uplatňujú na pobrežné plynovody do tretích krajín a z nich.

- **Regulačná vhodnosť a zjednodušenie**

Návrhom sa môžu zvýšiť administratívne požiadavky, no iba vo veľmi obmedzenej miere. Keďže prostredníctvom zmien bude smernica o plyne, v rámci právomoci EÚ, v plnom rozsahu uplatniteľná na plynovody do tretích krajín a z nich, umožní takisto novým plynovodom do tretích krajín a z nich požiadať o výnimku pre novú infraštruktúru podľa článku 36 smernice o plyne. Z tohto dôvodu môže počet žiadostí o výnimku vzrásť, z čoho vyplývajú požiadavky na administratívnu účasť národných regulačných orgánov a Komisie v súvislosti s prijímaním dodatočných rozhodnutí o výnimkách. Nie je to však nová záťaž, keďže je už v treťom energetickom balíku vymedzená ako hlavná úloha (článok 36 smernice o plyne).

4. VPLYV NA ROZPOČET

Z navrhovaných zmien smernice o plyne sa nepredpokladá nijaký vplyv na rozpočet.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Komisia bude monitorovať transpozíciu a súlad členských štátov a ostatných aktérov s prijatým opatrením a podľa potreby prijme prípadné opatrenia na presadzovanie. Existujúce národné regulačné orgány a ostatné príslušné vnútroštátne orgány zabezpečia vykonávanie návrhu na vnútroštátnej úrovni.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

V súčasnom návrhu sa uvádza presný rozsah pôsobnosti smernice o plyne a následne nariadenia o plyne³ na plynovody do tretích krajín a z nich až po hranice právomoci EÚ. Patria sem príslušné ustanovenia o prístupe tretích strán, regulácii sadzieb, oddelení vlastníctva a transparentnosti. Umožní novým plynovodom do tretích krajín a z nich požiadať o výnimku podľa článku 36 smernice o plyne. Zahŕňa takisto možnosť pre členské štáty udeľovať odchýlky pre už existujúcu dovoznú infraštruktúru. S cieľom zabezpečiť koherentný právny rámec pre plynovody prechádzajúce cez viac ako jeden členský štát je potrebné určiť, ktorý členský štát by mal rozhodnúť o takejto odchýlke.

³

Na ktorého vymedzenie v článku 2 smernice o plyne odkazuje článok 3 ods. 2.

Návrh

SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorou sa mení smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 194 ods. 2,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru⁴,

so zreteľom na stanovisko Výboru regiónov⁵,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

- (1) Cieľom vnútorného trhu so zemným plynom, ktorý sa postupne zavádza v celej Únii od roku 1999, je ponúknuť všetkým spotrebiteľom v Únii, či ide o občanov, alebo podniky, skutočný výber, nové obchodné príležitosti, konkurenčné ceny, účinné investičné signály a vyšší štandard služieb a prispieť k bezpečnosti dodávok a trvalej udržateľnosti.
- (2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES⁶ a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES⁷ významne prispeli k vytvoreniu vnútorného trhu so zemným plynom.
- (3) Cieľom tejto smernice je riešiť zostávajúce prekážky brániace dokončeniu vnútorného trhu so zemným plynom vyplývajúce z neuplatňovania pravidiel trhu Únie na plynovody do tretích krajín a z nich. Zmenami zavedenými touto smernicou sa zabezpečí, aby sa pravidlá uplatniteľné na plynovody spájajúce dva alebo viac členských štátov vzťahovali aj na plynovody do tretích krajín a z nich v rámci Únie. Tým sa vytvorí konzistentnosť právneho rámca v rámci Únie a zároveň sa zabráni narušeniu hospodárskej súťaže na vnútornom trhu s energiou v Únii. Takisto sa zvýši transparentnosť a účasťou trhu, najmä investorom do plynárenskej infraštruktúry a užívateľom siete, sa poskytne právna istota, pokiaľ ide o uplatniteľný právny režim.

⁴ Ú. v. EÚ C ..., ..., s.

⁵ Ú. v. EÚ C ..., ..., s.

⁶ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/55/ES z 26. júna 2003 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom (Ú. v. EÚ L 176, 15.7.2003, s. 57).

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/73/ES z 13. júla 2009 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, ktorou sa zrušuje smernica 2003/55/ES (Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94).

- (4) S cieľom zohľadniť predchádzajúci nedostatok osobitných pravidiel Únie uplatniteľných na plynovody do tretích krajín a z nich by členské štáty mali mať možnosť udeliť odchýlky z určitých ustanovení smernice 2009/73/ES tým plynovodom, ktoré sú dokončené k dátumu nadobudnutia účinnosti tejto smernice. Pre plynovody do tretích krajín a z nich by sa mal prijať príslušný dátum uplatňovania modelov oddelenia odlišných od oddelenia vlastníctva.
- (5) Uplatniteľnosť smernice 2009/73/ES pre plynovody do tretích krajín a z nich zostáva obmedzená na územnú hranicu právomoci Únie. Pokiaľ ide o podmorské plynovody, mala by sa uplatňovať v pobrežných vodách a vo výhradných hospodárskych zónach členských štátov.
- (6) Smernica 2009/73/ES by sa preto mala zodpovedajúcim spôsobom zmeniť,
- PRIJALI TÚTO SMERNICU:

Článok 1

Smernica 2009/73/ES sa mení takto:

1. v článku 2 sa bod 17 nahrádza takto:

„17. „prepojenie“ je prepravný plynovod, ktorý prechádza alebo sa ťahne cez hranicu medzi členskými štátmi alebo medzi členskými štátmi a tretími krajinami až po hranicu právomoci Únie;“;

2. článok 9 sa mení takto:

- a) v odseku 8 sa prvý pododsek nahrádza takto:

„8. Členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1:

- a) ak k 3. septembru 2009 patrila prepravná sieť vertikálne integrovanému podniku;

b) pokiaľ ide o infraštruktúru do tretích krajín a z nich medzi hranicou právomoci Únie a prvým bodom prepojenia so sieťou Únie, ak prepravná sieť patrila vertikálne integrovanému podniku k [OP: dátum prijatia tohto návrhu]“;

- b) odsek 9 sa nahrádza takto:

„9. Ak sú zavedené opatrenia, ktoré zaručujú väčšiu nezávislosť prevádzkovateľa prepravnej siete než ustanovenia kapitoly IV, členský štát sa môže rozhodnúť, že nebude uplatňovať odsek 1:

- a) ak k 3. septembru 2009 patrila prepravná sieť vertikálne integrovanému podniku;

b) pokiaľ ide o infraštruktúru do tretích krajín a z nich medzi hranicou právomoci Únie a prvým bodom prepojenia so sieťou Únie, ak prepravná sieť patrila vertikálne integrovanému podniku k [OP: dátum prijatia tohto návrhu].“

3. v článku 14 sa odsek 1 nahrádza takto:

„1. Členské štáty sa môžu rozhodnúť, že nebudú uplatňovať článok 9 ods. 1 a že určia nezávislého prevádzkovateľa siete na návrh vlastníka prepravnej siete:

- a) ak k 3. septembru 2009 patrila prepravná sieť vertikálne integrovanému podniku;

b) pokiaľ ide o infraštruktúru do tretích krajín a z nich medzi hranicou právomoci Únie a prvým bodom prepojenia so sieťou Únie, ak prepravná sieť patrila vertikálne integrovanému podniku k [OP: dátum prijatia tohto návrhu].

Toto určenie podlieha schváleniu zo strany Komisie.“;

3. do článku 34 ods. 4 sa vkladá táto tretia veta:

„Ak dotknutá sieť patrí do pôsobnosti aspoň jedného členského štátu a aspoň jednej tretej krajiny, dotknuté členské štáty sa navzájom poradia a poradia sa aj s dotknutými tretími krajinami s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o dotknutú sieť, aby sa ustanovenia tejto smernice uplatňovali konzistentne až po hranicu právomoci Únie.“;

4. článok 36 sa mení takto:

a) do odseku 3 sa dopĺňa táto druhá veta:

„Ak príslušná infraštruktúra patrí do právomoci členského štátu a jednej (alebo viacerých) tretích krajín, národný regulačný orgán sa pred prijatím rozhodnutia poradí s príslušnými orgánmi tretích krajín.“;

b) v odseku 4 druhom pododseku sa dopĺňa táto druhá veta:

„Ak príslušná infraštruktúra takisto patrí do právomoci jednej alebo viacerých tretích krajín, národné regulačné orgány členských štátov sa pred prijatím rozhodnutia poradia s príslušnými orgánmi tretích krajín s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o príslušné orgány infraštruktúry, aby sa ustanovenia tejto smernice uplatňovali konzistentne až po hranicu právomoci Únie.“;

5. v článku 41 ods. 1 sa písmeno c) nahrádza takto:

„c) spolupracovať v oblasti cezhraničných záležitostí s regulačným orgánom alebo orgánmi dotknutých členských štátov a s agentúrou, ako aj, v prípade infraštruktúry do tretích krajín a z nich, s príslušnými orgánmi tretích krajín s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o túto infraštruktúru, aby sa ustanovenia tejto smernice uplatňovali konzistentne až po hranicu právomoci Únie.“;

6. v článku 42 sa dopĺňa tento odsek 6:

„6. Regulačné orgány sa radia s príslušnými orgánmi tretích krajín a spolupracujú s nimi v súvislosti s prevádzkou plynovodov do tretích krajín a z nich s cieľom zabezpečiť, pokiaľ ide o dotknutú infraštruktúru, aby sa ustanovenia tejto smernice uplatňovali konzistentne až po hranicu právomoci Únie.“;

7. v článku 49 sa dopĺňa tento odsek 9:

„Pokiaľ ide o plynovody do tretích krajín a z nich, ktoré boli dokončené pred [OP: dátum nadobudnutia účinnosti tejto smernice], členské štáty sa môžu rozhodnúť odchyliť sa od článkov 9, 10, 11 a 32 a článku 41 ods. 6, 8 a 10 pre časti týchto plynovodov medzi hranicou právomoci Únie a prvým bodom prepojenia za predpokladu, že by táto odchýlka neohrozila hospodársku súťaž, účinné fungovanie vnútorného trhu so zemným plynom v Únii, ani bezpečnosť dodávok v Únii.“

Odchýlka je časovo obmedzená a môže podliehať podmienkam, ktoré prispievajú k dosiahnutiu uvedených podmienok.

Ak sa príslušné plynovody nachádzajú v právomoci viacerých členských štátov, členský štát, v ktorého právomoci sa nachádza prvé miesto prepojenia, rozhodne o odchýlke pre plynovod.

Členské štáty uverejnia každé rozhodnutie o odchýlke v súlade s týmto odsekom do jedného roka od nadobudnutia účinnosti tejto smernice.“.

Článok 2

1. Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do [OP: jeden rok po

dátume nadobudnutia účinnosti]. Komisii bezodkladne oznámia znenie uvedených ustanovení.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých ustanoveniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze upravujú členské štáty.

2. Členské štáty oznámia Komisii znenie hlavných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 3

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v Úradnom vestníku Európskej únie.

Článok 4

Táto smernica je určená členským štátom.

V Bruseli

*Za Európsky parlament
predseda*

*Za Radu
predseda*